

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
ЖИЗЗАХ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ



International scientific-practical conference
THE 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON
XXI CENTURY SKILLS IN LANGUAGE TEACHING
AND LEARNING
April 9, 2021



ТИЛНИ ЎҚИТИШ ВА ЎРГАНИШДА ХХІ АСР
КЎНИКМАЛАРИ II ХАЛҚАРО АНЖУМАН
Халқаро илмий-амалий конференция
2021 йил, 9 Апрель



Международная научно-практическая конференция
2-я МЕЖДУНАРОДНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ
ПО НАВЫКАМ ХХІ ВЕКА В ПРЕПОДАВАНИИ И
ИЗУЧЕНИИ ЯЗЫКА
9 Апреля, 2021 г



**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

ЖИЗЗАХ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ

**International scientific-practical conference
THE 2nd INTERNATIONAL CONFERENCE ON XXI CENTURY SKILLS IN
LANGUAGE TEACHING AND LEARNING
April 9, 2021**

**ТИЛНИ ЎҚИТИШ ВА ЎРГАНИШДА XXI АСР КЎНИКМАЛАРИ –
II ХАЛҚАРО АНЖУМАН
Халқаро илмий-амалий конференция
2021 йил, 9 Апрель**

**Международная научно-практическая конференция
2-я МЕЖДУНАРОДНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ ПО НАВЫКАМ XXI ВЕКА В
ПРЕПОДАВАНИИ И ИЗУЧЕНИИ ЯЗЫКА
9 Апреля, 2021 г**

olib boriladi. Bolalar nutqning tovush tahlili bilan shug'ullanadilar, uch so'zdan gap tuzadilar va boshqalar.

Shunday qilib, biz bolalar nutqini o'stirishning yettita asosiy vazifasini ajratamiz. Bu vazifalarning ko'pchiligi maktabgacha ta'lim muassasining barcha yosh guruhlarida hal etiladi. Faqat ularning aniq mazmuni hap xil bo'ladi. Chunki u bolalarning yosh imkoniyatlariga bog'liqdir. Ko'rsatilgan vazifalarning har biri ham ta'limiy, ham tarbiyaviy jihatga ega. Nutq o'stirish jarayonida shaxsning aqliy sifatlari shakllanadi, axloqiy, estetik tarbiyaning muhim vazifalari hal etiladi.

ФЙДАЛАНИЛГАН АДБИЙОТЛАР:

1. Maxmudova O.A."Maktabgacha yoshdagi bolalarni rasm chizishga o'rgatish metodikasi".O'quv qo'llanma."NISO POLIGRAF" Toshkent, 2019y.-152 b.
2. Sodiqova Sh.A - Maktabgacha pedagogika. Darslik - T.: Tafakkur bo'stoni.- 470 b.
3. Содикова Ш.А., Расулхўжаева М.А. Болаларни табиат билан таништириш методикаси. Ўқув кўлланма – Т.: “Фан ва технология” 2013
4. Qodirova F.R.- Bolalar nutqini rivojlantirish nazariyasi va metodikasi ruhiy omillari - T.: “ISTIQLOL”, 2006y. - O.,quv qo,,llanma.
5. O.Yusupov, I.Mirzaeva, A.Mukhamedaminov, D.Shigabudinova, S.Nazarov, U.Muradov, T.Toshpulatov, Sh.Fayziev, Sh.Fayziev. Phraseological Units with Colour Designation Component as a Means of Reflecting the Self-Consciousness of the English People. LINGUISTICA ANTVERPIENSIA, 2021. P. 719-731
6. Yusupov O.N. Cognitive semantics in context. Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe 7 (2), 84-87.
7. Yusupov O.N. Subtleties Of Literary Translation. İlköğretim Online (IOO) - Elementary Education Online 4 (4), 1987-1991

МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ МУАССАСАЛАРИ РАХБАРЛАРИДА HUQUQIY TARBIYANI RIVOJLANTIRISH

Atabekov Fozil O'razali o'g'li
Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti
Maktabgacha ta'lim kafedراسи dotsent vazifasi bajaruvchisi,Abduqodirova
Mushtariybonu Akmaljon qizi
Abduvaliyeva Muxabbat Abdumalik qizi
Maktabgacha va boshlang'ich ta'limda jismoniy tarbiya va sport

***Rezyume:** Maqolada maktabgacha ta'lim muassasalari rahbarlarida huquqiy tarbiyani rivojlantirish masalasi yoritilgan. Zero, bugungi kunda huquqiy ongni rivollantirmasdan tizimni boshqarish zalolatga eltuvchi yo'l hisoblanadi.*

***Tayanch so'zlar:** ta'lim, tarbiya, faoliyat, huquq, tarbiyachi, bola, shaxs, maktabgacha ta'lim, rivojlanish.*

Tarbiyachining axborotli hujjatlariga kiritilgan vazifalari suhbat mavzusida qanday qonun, qonuniy islohatlarni tushuntirmoq, asosiy maqsad nimaga qaratilganligini bilib olmoqdan iborat. Masalan, voyaga yetmaganlarning huquqbuzarligining oldini olish bo'yicha ta'lim-tarbiya: jinoiy, moddiy, intizomiy, huquqbuzarlikda voyaga yetmaganlar qanday harakatlari uchun javobgar bo'lishlariga taalluqli hujjatlarni to'plashdan iborat. Tinglovchilar

xususiyatiga bog'liq omillarda tarbiyachi tinglovchilarning qabul qilish darajasi, yoshiga, maxoratiga va boshqa xususiyatlariga e'tibor bergan holda tarbiya usulini tanlashdan iborat.

Jamiyat va davlat ijtimoiy faol va qonunga itoatkor fuqarolarni tarbiyalashdan manfaatdordir. Davlat jamiyat madaniy hayotining tarkibiy qismi bo'lmish huquqiy madaniyat to'g'risida alohida g'amxo'rlik qiladi. Huquqiy ta'limning maqsadi har bir kishiga amaliy faoliyatda zarur bo'ladigan huquqiy bilimlarni belgilangan davlat standartlaridan kam bo'lmagan hajmda olish imkoniyatini berishdan iboratdir. Tarbiyaviy va o'quv ishlari shaxsning huquqiy ong darajasini inson, jamiyat, davlat manfaatlariga javob beradigan eng umumiy yuridik prinsiplar va normalarni anglab yetishga qadar oshirishga yo'naltirilishi lozim.

Huquqiy ta'lim uzluksiz bo'lib, yoshlikdan boshlab berib borilishi lozim. Bolalar maktabgacha tarbiya muassasalaridayoq xulq-atvor qoidalaridan xabardor bo'lishi, ma'naviy va ba'zi huquqiy normalar to'g'risida boshlang'ich tushunchalar olishi, kelgusida o'quv davomida bu bilimlar kengaytirilishi va chuqurlashtirilishi, aniq ifodalangan huquqiy xususiyat kasb etishi zarur.

Huquqiy axborotdan barchaning erkin foydalana olishini ta'minlash, har kimga o'zining huquqiy bilimlarini oshirish uchun real sharoit yaratish fuqarolarga o'z huquqlari va erkinliklarini tegishli tarzda amalga oshirish, burchlarini bajarish, jamiyatning siyosiy hayotida ongli va faol ishtirok etish imkonini beradi. Huquqiy ta'lim-tarbiyaning o'tmishdan qolgan faqat bir tomonlama axborot berish - ma'rifatchilikka yo'naltirilganligini bartaraf etib, uni qonuniylikni mustahkamlash, fuqarolarning huquqlari va erkinliklarini muhofaza qilish vazifalari bilan uzviyrog' bog'lash zarur. Shuni muttasil nazarda tutish kerakki, huquqiy ta'lim- tarbiya insonlarni huquq, qonuniylik ruhida tarbiyalash, huquqiy ma'rifat, qonunga hamda huquqqa nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirish bilan cheklanib qolmay, balki shaxsning ijtimoiy-huquqiy faolligida, uning huquqiy madaniyatida o'zining tugalifodasini topadi.

Aholining huquqiy tarbiyasi va ta'limini takomillashtirishga ta'lim va tarbiyaning hali foydalanilmagan mexanizmlarini yaratish, ulardan samarali foydalanish, tarbiya va ta'limning yangi shakllari va vositalarini joriy etish, moddiy-texnika negizini kuchaytirish yo'li bilan erishiladi.

Huquqiy tarbiya va ta'limni kuchaytirishning asosiy choralari quyidagilardan iborat:

- davlat huquqiy tarbiya va ta'limning asosiy tashkilotchisi sifatida ta'lim va tarbiyaning usullari va vositalarini, bu faoliyat bilan bevosita shug'ullanayotgan muassasalar tuzilmasini muntazam ravishda takomillashtirib boradi;

- huquqiy tarbiya va huquqiy ta'limning muqobil tizimlarini shakllantirishga yordam beradi;

- aholi huquqiy madaniyatini oshirish borasida davlat tuzilmalari va jamoat birlashmalarining keng hamkorligini ta'minlash;

- ushbu faoliyatni muvofiqlashtirish, kechiktirib bo'lmaydigan va istiqboldagi vazifalarni aniqlash O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi va yuristlar jamoat birlashmalari faoliyatining eng muhim yo'nalishlaridan bo'lib qolishiga erishish;

- huquqiy tarbiya va ta'limning ta'lim-tarbiya muassasalari tomonidagina emas, balki huquqni muhofaza qiluvchi organlar, davlat organlarining va korxonalarining (muassasalar, tashkilotlarning), shuningdek mahalliy davlat hokimiyati organlarining yuridik xizmatlari xodimlari ishtirokida ham amalga oshirilishi;

- huquqiy ta'lim va huquqiy tarbiyaning ularni maktabgacha tarbiya muassasalarida, umumta'lim o'rta maktablarda, akademik liseylarda, kasb-hunar kollejlarida, oliy o'quv yurtlarida olib borilishini nazarda tutuvchi normativ va o'quv-uslubiy mezonlarni ishlab chiqish, tasdiqlash hamda yangi o'quv fanlarini joriy qilish;

- huquqiy fanlar asoslarini chuqur o'rgatadigan o'quv yurtlari va ularda tayyorlanadigan yuridik kadrlarning sonini iqtisodiy, ijtimoiy, demografik vaziyat va jamiyatning tegishli mutaxassislariga bo'lgan ehtiyojini belgilovchi boshqa omillar e'tiborga olingan holda aniqlash;

- darsliklar, o'quv qo'llanmalari va boshqa adabiyotlar tayyorlash va nashr etishni davlat tomonidan qo'llab quvvatlashni kuchaytirish;

- ta'lim va tarbiya muassasalariga dahldor bo'lmagan shaxslarning (ishchilar, xizmatchilar, uy bekalari, pensionerlar, harbiy xizmatchilar va boshqalarning) huquqiy tarbiyasi va huquqiy ta'limi tizimini takomillashtirish. Bu ishga davlat yuridik o'quv yurtlari, huquqni muhofaza qiluvchi organlar, ilmiy-tadqiqot institutlari, huquqshunos olimlar va boshqalarni jalb qilish;

- yuridik o'quv yurtlarining moddiy-texnika negizini mustahkamlash kabilar tashkil qiladi.

Mamlakatda fuqarolik jamiyatini shakllantirish, siyosiy-huquqiy tizimni takomillashtirish sharoitlarida huquqiy madaniyatni yuksaltirishning yangi vositalari va usullarini joriy etish lozim.

Huquqiy madaniyatni shakllantirishning vosita va usullarini takomillashtirish maqsadida:

- fuqarolar bilan olib boriladigan huquqiy ishlar saviyasini oshirish hamda huquqni muhofaza qiluvchi organlarning va o'quv yurtlarining kadrlar bilan yetarli ta'minlanishiga erishish;

- mansabdor shaxslarning huquqiy bilimi va huquqiy madaniyati darajasiga nisbatan alohida talablar ishlab chiqish kerak. Chunki ular qonunlarni qat'iy ijro etishga, huquqning so'zsiz amal qilishini ta'minlashga, huquqiy siyosatni shakllantirish va amalga oshirishga da'vat etilganlar.

Huquqiy bilimlarni davlat idoralarigina emas, balki jamoat birlashmalari tomonidan ham ommalashtirish jamiyatda huquqiy madaniyatni oshirishning yangi shakllari jumlasiga kiradi.

Demak huquqiy bilimlar targ'iboti – huquqiy tarbiyaning muhim shakli bo'lib hisoblanadi. Huquqshunos – lektorlar, olimlar va prokuraturalar, sudlar, militsiya, adliya organlarining amaliyotchi xodimlari respublikada, shu jumladan, voyaga yetmaganlar orasida huquqiy targ'ibot ishlarini olib borishadi. Bunday ishlarning asosiy maqsadi- davlat va huquq nazariyasi, yuridik bilimlarning ommalashtirilishi, huquqiy meyorlar va qonunchilikning demokratik printsiplarini tushuntirib berishidan iborat. Huquqiy targ'ibot aholining, huquqiy ta'limining, huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini oshirish, huquqbuzarliklarning oldini olish va ogoxlantirishning muhim vositasi hisoblanadi.

ФЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЙОТЛАР:

1. Rubinshteyn S.L. Osnovi obshey psixologii M. 1989, t.2
2. Frolov A.I. Sila voli. M.: Alvares, 2002. - 251 s. - ISBN 594439-019-0.

SAYFULLAEV X. , Xorijiy til o'qituvchisi ijtimoiy psixologik bilimdonligini oshirishda pedagogik mulohazaning ahamiyati.....	71
MUKADDASKHON O. , The integration of effective teaching methods and modern technologies for the formation of the xxi century skills.	74
UZOKOVA SH., MAVLONOVA D. , Enhancing critical thinking through assessment.	77
NORBKOVA G., MAMATMURODOVA S. , Teachers' and students' perceptions about classroom-based speaking tests.	80
XOLMURODOVA O., TILLAYEVA G. , Ingliz tili darslarida o'quvchilarning tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish.	83
ZAYNIYEVA U., BURIEVA N. , Terms and types of address.....	86
ABDULLAYEV A. , Maktabgacha ta'lim muassalarida estetik tarbiyaning vazifasi.	89
ABDULLAYEV A. , Xalq og'zaki ijodi namunalari vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash.	92
ATABEKOV F., ABDUVALIYEVA M. , Maktabgacha ta'lim muassasalari rahbarlarida huquqiy tarbiyani rivojlantirish.	96
ATABEKOV F., TURDIYEV SH., ABDUNAZAROV S. , Maktabgacha ta'lim muassasalarida ekologik tarbiya maqsadi.	99
ATABEKOV F., TULAGANOVA M., MIRSULTONOVA Q. , Maktabgacha ta'limda qo'llaniladigan o'yinlar va ularni tashkil etish metodikasi.....	103
ATABEKOV F., TO'RAQULOV S., OTAQO'ZIYEV A. , O'yin turlari: ijodiy o'yinlar, qoidali o'yinlar, milliy o'yinlarning o'ziga xos xususiyatlari.....	108
ATABEKOV F., TOSHPOLATOVA M., JOVLIYEVA S. , Maktabgacha ta'lim muassasasi va maktab xamkorligi.	112
ATABEKOV F., ERKINXODJAYEVA G., KENGBOYEV N. , Maktabgacha ta'lim muassasalarida iqtisodiy tarbiya.	117
AXMEDOVA U. , Ingliz tilini o'qitishda loyihaga asoslangan ta'lim 21-asrning innovation yondashuvi sifatida.	120
ROZIQOVA R., AHMEDOVA F. , Oliy o'quv yurtlarida masofaviy (online) ta'lim: muammolar, qiyinchiliklar va imkoniyatlar.....	123
SALIMOVA M. , Boshlang'ich sinflarda ona tilini o'qitishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish.	125
SANAKULOVA A.R The role of independent work for students in educational proses.....	127
SHANASIROVA Z. , Talabalarni kasbiy – pedagogik ta'lim jarayonida ma'naviy-ma'rifiy ishlarni tashkil etishga tayyorlashning ilmiy-nazariy asoslari.	130
SHAYXISLAMOV N. , Ona tili darslarida filologik mashqlarning tutgan o'rnini.....	134
SOLIEVA M. , Teacher`s skills in developing a culture of communication in students.	137
СОЙБНАЗАРОВ Н. , Таржима ва таржимада мукамалликнинг долзарблиги.	140
TILAVOVA M. , Inversion is a bridge to the wonders of the language world.....	142
URAKOVA SH. , ICT and the new teaching and learning spaces: from new pedagogical models to virtual teaching and learning environments.....	147